

**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

De peccato originali in quo est sermo. vj.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70359)

De Peccato

aliqua inter hominem et bestiam: nisi ratio naturalis. Peccator autem postponit rationem/necessaria ut debet. ergo efficitur ut bestia quia cessat differentia specifica et formalis inter bovem et bestiam, que est ratio naturalis: ut dicitur in *Lecci. iij. Dixi in corde meo de filiis hominum: ut probaret eos deus et ostenderet similes esse bestiis. Tres ps. Homo enim in honore esset non intel. cōpara. est iumentum. Insi. et fac. est si. illis. Seneca. Quid interest in bellum transformari/aut sub hominis figura animi belue gerere: quinimo si fas est dicere: peior et deterior est peccator quam bestia. tum respectu sui: tum respectu proximi. Respectu sui: quia imputat sibi ad culpam/si non vitetur ratione quam naturaliter habet: quod non est bestia. Item respectu proximi: quia dolum habet quo nocere magis possit quam bestia. et ideo bestie post mortem corporis non iunt obnoxie alicui pene: sed homines sic. ut in sequenti effectu patet. In felix peccator: minus malum tibi foret esse bestiam quam peccatorem: quia bestia non damnatur post mortem: sed peccator sic. **¶** Octavo peccatum hominem ad penam seu mortem eternam obligat: iuxta illud. Anima que peccaverit/ipsa morietur. *Ezech. xvij. Item Dat. xxv. Ibi hi in supplicium eternum/et sententia iam data est: sed differet executio quo ad usque iustitia verrat in iudicium. Item Gen. ij. Quacumque die comederitis mortem morietur inini. De quo dicitur *Thob. ij. q. lxxxvij. ar. iij. Sequitur de malo quod homini infligit peccatum in morte: quod est turbatio: quia turbabit peccator in morte quando videbit multitudinem demonum advenisse ad animam eius accipienda. sicut leones paratos ad predam. Ubi *Thre. j. Dies inimici eius apprehenderunt eam inter angustias. Hora hic duodecim noviss: ma que currunt in morte: que sunt memoranda diligenter. Vide in *dnica. xxv. post festum trinitatis: in sermone magistri Vincetij: qui incipit. Ecce dies venturunt. pre. j. Tertio videndum qualiter peccatum punit hominem post mortem. Primo namque confusione habebit ex operum denudatione: quia libri aperientur. *Hiere. xx. Confundentur vehementer: quia non intellexerunt opprobrium sempiternum. quod nunc que delectabit. Secundo exprobatione: christi audiverit in iudicio. Estant enim et non dedistis mihi manducare. *Dat. xxv. Que erat eis*******

intolerabilior quam ipsa gehena. *Apoc. vj. in fine. Tertio rege et luce privatur. *Dat. xxij. Agatis manibus et pedibus mit. cum in te. etc. Ubi non poterit ei cibus: Requie eterna dona etc. Non gaudebit. *Etia. ylti. Termis eorum non morietur. Quarto suffragium ecclesie: et igitur eorum non extinguet. Quinto in infernum precipitabit. *Exemplum de lapide materiali. que peccat angelus in mari dicitur. Hoc imperu mittet babilon in infernum. *Apoc. xvij. Sexto a deo et membris ecclesie eius separabit. *Dat. xv. Item maledicti in igne eternum. Septimo inimicitiam omnium creaturarum incurret. *Sap. xvj. Creatura enim tibi factorum deseruiens exardescet in tormentum adversus iniustos: sicut que est inimicus regis efficitur inimicus omnium vialiorum eius. et sic patet materia ista.*******

De peccato originali in quo est Sermo vij.

Quasi a facie
colubini etc. Sequitur scilicet articulus: ubi dicendum est de peccato originali: in quo est quadruplex consideratio.

Primo quod dicitur quod est peccatum originale formaliter humanum genus.

Tertio: de penis siue effectibus peccati originalis.

Quarto de remedijs eius.

In hoc sermone dominus concedere dicemus de prima consideratione: per cuius introductionem querit utrum sit necesse ponere peccatum originale: Ad quod dicendum est sic. et probatur auctoritate scripture/et ratione. Et primo ratione: per qua assumendum est quod dicitur *Gen. ij. Tulit ergo deus hominem et posuit eum in paradiso: precepitque ei. Et omni ligno paradisi comedet: de ligno autem scie boni et mali non comedet. In quocumque autem die comederis ex eo: morte morieris. Sed quia Adā nec eodem die que comedit mortuus est: operet sic intelligi. morte morieris/necessitati mortis eris additus quod quidem frustra diceret. si homo ex institutione seu nature necessitatem morietur haberet. operet ergo dicere quod mors et necessitas morietur sit pena homini per peccatum inflata. Pena autem*

non insignif iuste/nisi p culpa in quibus/ cūqz iuenit: necesse est yr in oibz inuentat aliqua culpa: sed in hoie inuenit bec pena etiā a principio sue natiuitatis: z tunc em nascitur necessitati mortis addit. Quid z aliq mor post natiuitatē moriunt d vtey ro translati ad tumulū: ergo in eis est aliq quod pctm/ sed nō pctm actuale: qz nō habent pueri vsum liberia: bitrij sine q nihil imputat hoī ad pctm: vt ex his q dicta sūt in lib. iij. apparet. necesse est ergo dicere/ q in eis sit peccatū p originez traductū, hec Tho. in lib. iij. tra gentiles. c. l. Sed nos tandū hic: quod ppe loquēdo mors non videt pena peccati originalis duplici rōe. Pmo qz originali nō debet pena sensus sed tantū damni: mors autē est pena sensus z c. Scdo qz si mors esset pena originalis sequeret q sublato originali p bapnismuz tolleretur z mors q est fallum, dic ergo q mors est pena originalis p accidens: quia pctm originale est causa mortis tanqz remouens phibens: qz remouit iustitiā originalē q phibeat morte: sed p se mors puenit ex principijs nature: qz natura cōpositus est homo ex quatuor elementis cōtrarijs. vt nota. j. ar. ij. sermo. iij. parz ergo rōne: q necesse est ponere pctm originale. Scdo pbat scriptura q tam in veteri qz in nouo manifeste pbat pctm originale. In veteri quidez habet auctoritas Gen. xviij. die practice. Quomō deus apparuit Abiaam/ z pcepit ei circūcisionē vi. Cir- cūcides in vobis omne masculinū z circūcides carnem pputij: caro que circūcisa nō fuerit: delebit aia illa de plo suo: qz pactū meū irritū fecit. Hora pactū meū irritum fecit, de q pctō loquat hic de? dubitari p̄. Nā si intelligit de pacto circūcisionis inter deū z Abiaam intro. non videt cōuenire rōni. Quō em per. x. diez. vel. xx. potuit di ci irritare h pactū dei/ cū nō habeat vsum rōnis z c. Sicut em hui? eratis hō non p̄ mereret sic nec demereri p̄ defectū vs? rōnis. Pporter qz intelligatur de pacto intro/ inter deum et Adam de elu pomi. Quō autē diceret aliqs/ irritare potuit hu iusmodi puer h pctm cū eadē rō sit/ q sup̄ di. Rūdeo: q talis puer irritauit pctm il- lud in Adā/ in q oēs peccauerūt. Ro. v. vt infra declarabit fm̄ de sequēti. Nō autē i se,

si igit puer non circūcidebat/ deleri mere- bat de plo suo Glo. i. de cetū scōz. qz pad etum dei irritū fecit. i. qz peccauit in Adā. si aut circūcidebat: nō debebat de plo: qz p circūcisionē purgabat. illd pctm Ade in ipō puero. Et ex h textu pbat q oēs cōz trahūt originale, alioquin cur deleri mere- bat puer de cetū scōz/ si nō fuisset circūcū- sus nulla esset rō. Et hoc exp̄sse ponit Au- gusti. xvj. de ciuit. dei. c. xxx. vbi ait. Prez p̄t mouere quō intelligi oporteat/ qd hic dicitū est: mascul? q non circūcideret carnē pputij sui octauo die: interibit anima illa de genere suo: qz testm̄ meū dissipauit. cū hic nulla culpa sit paruuli cul? dixit aiam perturā: nec spē dissipauit testm̄ dei: sed maiores q eū circūcideret non curarūt: nisi qz etiā paruuli nō fm̄ sue vite p̄prietatē: s; fm̄ cōem humani generz origine oēs in il- lo vno testamētū di dissipauerūt/ in quo oēs peccauerūt. z infra. si em dixisset: qz h testm̄ meū dissipauit/ nō nisi de illa circūcū- sione intelligi cogeret. nūc vero qm̄ nō ex- p̄ssit cuiusmodi testm̄ puulus dissipauit/ li- berū est intelligere de illo testamēto dictū cul? dissipatio p̄tinere possit ad paruuluz. Hec ille. igit zc. Alia auctoritas h; Gen. xxxvij. q Jacob audita morte Joseph: scissis vestibz indutus est cilitio lugēs fili- um suum mltro ipe. Egregatis aut cetero- ris liberis ei? vt lenirēt dolore patris nō- luit solationē recipere: sed ait: descendam ad filiū meum lugens in infernū. Hora in infernū cū Joseph esset sancrus hō z Jac- cob pater ei? dixit de. ad. si. me. lu. in infer- ergo etiā sanc? hō ibat ad infernū. Dicitū iudei q cū dixit Jacob in infernū/ debz in- telligi in sepulchzū: sed h manifeste pz esse fallum: qz Jacob putabat q bestia comed- disset Joseph: z sequenter putabat q cor- pus Joseph in stomacho bestie esset: nou- in sepulchro. Nū die rex? Gen. xxxvij. Fe- ra pessima comedit filium meuz. i. bestia deuorauit Joseph. oportet qz intelligat de ho inferno: z de aia Joseph: nō d corpe. z p̄sequit oportet dici: q Joseph fuerit in inferno. i. in limbo p̄p̄ pctm̄ nō qdē actuale mortale, qd nō erat in eo: nec veniale: qd meruiss; purgatoriz: s; originale p̄pter qd merebat esse i limbo scōz patrū. z sic pz- idez. Alia auctoritas p David. ps. l. Ecce

De peccato

em in iniquitatibus conceptus sum: et in peccato conceptus a parentibus in actu matrimoniali: quod illud sine peccato exerceri potest: licet sine peccato raro exercatur: ut dicit Gregorius, xxviii, q. iiij, c. **U**t cum propter peccata iniquitatis David erat accusare se et peccata sua, non autem peccata parentum suorum, oportet quod de alio peccato loquatur et hoc nihil aliud esse potest preterquam originale: et sic etiam habet propositum. Et nota quod dicitur in iniquitatibus in plurali numero: non quod sint plura peccata originalia: sed loquitur per modum scripturæ: que frequenter ponit plurale nomen pro singulari: sicut **S**apientia, ii, defuncti sunt qui querebant animam pueri: vel quia in peccato originali spiritualiter perierunt omnia peccata actualia: sicut in quodam principio. **U**bi est multiplex virtus: vel quod in peccato primi parentis quod per originem traducitur: fuerunt plures deformitates, scilicet superbie/inobediencie/gule: et alia huiusmodi: vel quod multe partes anime inficiuntur per originale: secundum **T**homas, i, ii, q. lxxxvii, ar. ij, ad primum. **A**lia etiam auctoritas eiusdem David, psalmus lxxxviii, **Q**uis est homo qui videtur et non videbitur morti: eruet animam suam de manu inferi: quasi dicat nullus: ergo et mali et boni homines non poterant eruiere animas suas de inferno: quod non poterat contingere semper nisi propter peccatum originale et cetera. Item alia auctoritas habet **J**ob, xviij, **Q**uis potest facere mundum de in mundo conceptum semine nonne tu qui solus es: et qui manifeste accipis potest: quod ex immunditia humani seminis aliqua immunditia ad hominem ex semine conceptum perveniat: quod oportet intelligi de immunditia peccati: pro quod sola homo ad iudicium deducitur, pro mittitur ei, et dignum ducit super butulcem: et aperit oculos tuos, et adducere eum tecum in iudicium: sic igitur aliquid peccatum est: quod homo contra habit ab ipsa sui origine: quod originale dicitur, hoc ponit **T**homas, in iiij, contra gentiles, c. l. **A**uctoritates autem novi testamenti misce sunt: sed per nunc sufficiat una **A**pocalypsis, Ro. v, **P**er unum hominem peccatum intravit in mundum: et per peccatum mors: et ita in omnes homines mors pertransiit in quod omnes peccaverunt, nota per unum hominem peccatum intravit in mundum: quod non potest intelligi per modum imitationis: propter hoc quod dicitur **S**apientia, ij, **I**nvidia diaboli mors introiit in orbem terrarum, **R**estatur igitur quod per originem a primo homine peccatum in hunc mundum intravit: ut

dicit **T**homas, i, ii, q. lxxxvii, ar. j, patet quod auctoritate scripturæ: quod est necesse ponere peccatum originale. **E**t sic patet peccatum originale esse: et ratione et scriptura. **P**ro evidentiis questionis iam propositæ videtur: quod est peccatum originale est notandum: quod cum omne peccatum sit privatio quedam: privatio autem opponatur habitui si potest ipsa privatio de se habere cognitionem nisi per cognitionem habitus: contra rationem: cum privatio sit sensibilibus sit, peccatum igitur originale est quedam privatio originalis iustitie formalis: ut dicitur **T**homas, i, q. lxxviii, ar. i, **O**portet ergo ut prius videamus quid erat iustitia originalis: ut veniamus postea ad cognitionem peccati originalis: quod dicitur eadem est disciplina, et rectum est iudex sui et obliquus: ut dicitur in primo de anima, **E**rat autem iustitia originalis quedam rectitudo: per quam corpus erat anime subditum et vires inferiores rationi: quod dicitur anima subdita esset suo creatori secundum **A**ristotem, de ly, super **R**o. j, **I**ustitia originalis erat quedam donum supranaturale datum homini a deo: per quod ipse homo erat totaliter subiectus deo quantum ad rationem, rationi vero erant subiecte vires inferiores, scilicet irascibilis et concupiscibilis: et anime corpus que non erant rebelles rationi nec movebantur: nisi secundum imperium rationis. **I**deo non erubescerent de nuditate secundum **G**enesis, ii, **E**rat autem uterque nudus, **A**dams, i, et videret? **P**rima autem subiectio erat causa, ij, et iiij, **Q**uandiu enim ratio manebat deo subiecta interiora ei subdebant: et hac iustitia originali vocatur **S**alomon rectitudinem, **E**cclusus, viij, **I**nveni quod deus fecit hominem rectum: cuius rectitudinis inter omnes fuit quasi quedam signaculum rectitudo exterior corporis humani: quod recte respicit celum cum cetera animalia ad terram: pedibus autem sunt: supra illud **Q**uidam, j, meta, **P**rima quod cum spectaret animalia cetera terram, **D**eus homini sublimem dedit celumque videre: **I**ussit: et erectos ad sidera tollere vult? **H**oc autem deo num rectitudinis sue iustitie originalis dedit etiam de angelis omnibus simul: sed homini dedit unum per omnes posteritas: ita quod si non peccasset **A**dams: fuisset per originem illud donum traductum ad posterum: et ad hunc per adam haberetur meritum acquirendi per actus obedientie: dedit eis deus preceptum: ut de ligno scientie non ederent **G**enesis, ij, **E**t nota ulterius: quod deus dedit tria precepta **A**dams et **E**væ, **P**rimum per conservationem speciei, **G**enesis, j, **E**recre et multiplicamini, **S**ecundum per conservationem individui

quando dixit de omni ligno paradisi comedere. Tertium per acquisitionem vite eterne: quando dixit de ligno scientie non comedes. Habebat autem hoc verbum iustitie originalis: multos effectus.

Primo erat gratie infusio

Secundo erat intellectus illuminatio

Tertio erat a culpa preservatio

Quarto erat virtutum omnium repletio.

Quinto immortalitas adeptio

Sexto creaturarum omnium dominatio.

Et primo effectus iustitie originalis: erat gratie infusio. oportet enim dici quod primus homo fuerat creatus in gratia. Nam videtur dicitur Thob. par. j. q. xcv. ar. j. illa subiectio corporis ad animam in infero virtutum ad rationem non erat naturalis. alioquin post peccatum mansisset. cum etiam demonibus data naturalia permanserunt post peccatum: videtur Dionysius. de divinis nominibus. Unde manifestus est quod et illa prima subiectio: quod ratio deo subdebatur non erat solum secundum naturam: sed secundum fraternalis gratie donum. Non enim potest effectus esse potentio: causa. Unde Augustinus. de civitate dei. Hieronymus. xij. q. postea quam precepti facta est transgressio: presertim gratia divina deserente de corporum suorum nuditate presertim sunt. senserunt enim mortis inobedientiam carnis sue tanquam reciproca pena inobedientie sue. Et quod datur intellectus si deserente gratia: soluta est obedientia carnis ad animam quod per gratiam in animam existentem: inferiora ei subdebant secundum Thob. ubi supra. Nam Adam habuit intellectum. Sed effectus erat intellectus illuminatio: ita clarum quod habuit scientiam omnium que naturaliter per boies cognosci possunt: et ratio est: quod res in primo statu fuerunt a deo institute: non solum videlicet essent in se ipsis: sed etiam aliorum principia. Et ideo omnia producta sunt in statu perfecto: in quo possent esse principia etc. Sicut patet in plantis: et piscibus: et aliis. homo igitur debuit formari et creari a deo in statu perfecto: sicut alie creature: videlicet potest esse principium aliorum hominum. Potest autem esse homo principium aliorum hominum dupliciter. Uno modo per corporalem generationem. Et ideo fuit institutus in statu perfecto quantum ad corpus: videlicet statim post generationem. Alio modo per instructionem et gubernationem: quoniam aliter nullus potest instruere alios: nisi ipse prius fuerit instructus: ideo oportuit ut homo instrueretur in statu perfecto:

etiam quantum ad animam ut posset alios instruere et dirigere seu gubernare. Et ideo oportuit quod ipse prius homo instrueretur a deo. sic ut haberet scientiam omnium in quibus homo natus est instrui. et hec sunt omnia illa: que virtualiter existunt in primis principibus per se notis: quecumque: scilicet homines naturaliter per se cognoscere possunt. et hoc patet ex eo: quod pater Adam imposuit nomina omnibus animalibus: ut dicitur Genesim. j. Nomina autem debent naturalis rerum cognoveret sic Adam scivit naturalis omnium animalium: et pari ratione habuit omnium aliorum scientiam: quia autem ad gubernationem vite proprie et aliorum non solum requiritur cognitio eorum: que naturaliter sciri possunt: sed etiam cognitio eorum: que naturalem cognitionem excedunt. eo quod vita hominis ordinatur ad quendam finem supernaturalem: sicut nobis ad conservandam vitam nostre necessarius est cognoscere que fidei sunt. Heb. xj. Oportet enim accedentem ad deum credere: quia est et qui inquitur se remuneraturus sit. et ibidem. Si ne fide enim impossibile est placere deo. Unde et de his supernaturalibus tantam cognitionem primus homo accepit quanta erat necessaria ad gubernationem vite humane secundum statum illum. Unde dicitur Thob. ij. q. ij. ar. vij. q. primus homo ante statum peccati cognovit mysterium incarnationis filii dei secundum quod ordinabatur ad consummationem glorie. non autem secundum quod ordinabatur ad liberationem a peccato per passionem et resurrectionem: quia homo non fuit prescius peccati futuri. Alia vero que nec naturaliter studis homo cognoscere potest: nec sunt necessaria ad gubernationem humane vite: primus homo non cognovit. sicut sunt futura contingentia et cogitationes hominum: et quedam singularia: puta quot lapilli faceret in flumine: et alia huiusmodi secundum Thob. pre. j. q. xcij. ar. ij. Omnis enim culpa comitatur ab aliquo. Tertius effectus erat a culpa preservatio trium. Unde propter intellectum male tu dicantem: vel propter voluntatem male eligentem: vel propter appetitum sensitivum male inflammantem. Unde supra sermone proximo pre. v. Hoc autem non potest esse in primo statu. non intellectus non potest decipi: ut dicitur Thob. p. j. q. xcij. ar. iij. nec obstar. quod dicit apostolus. j. Tim. ij. q. mulier seducta fuit in perditionem

De peccato

q: vt dicit Tho. xvi supra in responsione ad primū illa seductio mulieris / et si p̄ces-
serit p̄c̄m hois / subsecuta est tñ p̄c̄m in-
terne elationis: iuxta illd. **C**ontritoz p̄cedit
supbia: et añ ruina exaltat sp̄s. Proverb.
xvi. et hoc idē ponit Aug. xiiij. de ciui. dei.
c. xiiij. dicit em Aug. xj. sup Gen. ad kram.
q: mulier verbis serpentis nō crederet / ni-
li iam inesset mēti ei? amor p̄p̄ie poresta-
tis: et quedā de se p̄sumptio. Patet q̄ in
intellectu p̄mo parentū in statu innocen-
tie decepti nō poterat q: erat informat? o?
scientia. Itē nec voluntas poterat male eli-
gere: q: erat informata originali iustitia:
p̄ quā subdebatur totaliter ipsi do: vt dicitū
est supra. Itē nec appetitus sensitū? pote-
rat male inflāmare: q: vires inferiores ipsi?
appetitū sensitū? id est irascibilis et concu-
piscibilis erant totaliter subditæ ratio: vt
dicitū est. Et ideo nō erubescēbat de nudī-
tate: quia non mouebatur concupiscentia / ni-
si ad appetitū rationis: sic ipsa originalis
iustitia a p̄c̄o p̄seruabatur. Et si diceret tu
quare q̄ peccauerit: Rñdeo. q: gratia illa
originalis nō cogebatur liberū arbitrium.
Unuz qd̄ em recipit fm modū recipien-
tis: mod? at nāe intellectualis et rōnalis est
vt libere feratur in ea que vult. et ideo in-
clinatio gratie non imponit necessitate: sed
habens grām potest ea non vti et peccare:
vnde lz hō haberet hāc gratiam / tñ pecca-
uit sicut et angeli: lz etiā fuerint creati in
gratia tñ peccauerūt: vt ponit Tho. i. pre-
q. lxij. ar. iij. ad scdm. ¶ **Q**uart? erat effe-
ctus virtutū oīm collatio: quia durāre ius-
titia illa originali oīm virtute decoratus
erat Adā et Eua: et hoc patet ex p̄dictis.
nam vt dicit Tho. pre. j. q. xcvi. ar. iij. dicitū
est supra. talis erat rectitudo primi status
qd̄ non erat deo subiecta: inferiores vires
rationi. virtutes autē nihil aliud sunt q̄ p̄-
fectiones quedam / quibz ratio ordinat in
deum. Inferiores vires disponunt fm re-
gulā rationis. Un rectitudo p̄oris status
exigebatur: vt hō aliq̄liter oēs virtutes ha-
beret. Sed p̄siderandū est: q: virtutū qdā
sūt q̄ d̄ sui rōne nullā impfectionē ipozitāt
vt charitas et iustitia / et hōmō p̄rutes fuc-
tū in statu innocentie simplr / et quantum
ad habitū et q̄ntū ad actū. sed qd̄ de pseue-
rantia: Rñdeo. Perseuerantia p̄ duplici-
accipi. vno modo tanq̄ virt? / et sic fuit in
primo hoie. Alio modo tanq̄ circūstantia
et sic non fuit. Quedā hō sunt q̄ de sui rōe
impfectionē ipozitāt / vel ex parte actus:
vel ex parte materie: et hōmō impfectio nō
repugnat p̄fectioni primi stat? / nihilomin?
hōmō virtutes esse poterāt in primo statu:
sicut fides est eorū que non vident / et spes
est eorū que non habent. p̄fectio em p̄mi
status nō se extendebat ad hoc: vt videret
deum p̄ essentiā: et vt haberet eū fruitione
finalis britudinis. Un et fides et spes esse
poterant in p̄mo statu: et quantum ad habi-
tū / et quantum ad actū. si vero impfectio q̄
est de ratione p̄rutes alicui? repugnat p̄-
fectioni primi status: poterat esse hoc virt?
sibi fm habitū / sed nō fm actū: vt patet de
penitentia / que est dolor de p̄c̄o commissi?
et de misericordia que est dolor de miseria alie?
na. p̄fectioni autē primi status repugnat
tam dolor q̄ culpa et miseria. Unde et hu-
iusmodi virtutes in primo homine fm ha-
bitū erant / et non fm actum. Erat enim
primus homo sic dispositus: vt si peccatū
p̄cessisset doleret / et similiter si miseriam
in alio videret eam p̄posse repellere: si
aut p̄bus dicit in. iij. ethicoz. q: verum
dia que est de turpi. corrigat studio soluz
sub p̄ditione: est em sic dicit? q: verum
daret / si turpe aliqd̄ p̄mitteret. Tho. xvi. q.
¶ **Q**uintus effectus est immortalitas
adeptio. nam mors per p̄c̄m intravit in
munduz: vt dicit apostolus Ro. v. ¶ **S**exto
ante p̄c̄m homo erat immortalis: nō qd̄
per naturā: sed per quoddā supnale donū.
¶ **P**ro cuius materie clarior intellectus
nota q: sicut dicit Tho. pre. j. q. xcviij. ar. j.
aliquid potest dici incorruptibile tripliciter.
¶ **U**no modo ex pre materie: eo. i. q: vel nō
habet materiā: sicut angel? / vt hz materiā
que non est in potētia: nisi ad vnā formā:
sicut corpus celeste. et hoc dicit fm naturā
incorruptibile: et hoc modo hō non erat in-
corruptibilis: vt nota. infra eo. ar. fmo. in
parte. ij. q. iij. ¶ **S**ecundo modo dicitur ali-
quid incorruptibile ex parte forme: q: si rei cor-
ruptibili per naturā inheret aliqua disposi-
tione per quā totaliter a corruptione p̄-
hibetur. et hoc dicit incorruptibile fm glo-
ria: q: vt dicit Aug. in epla ad Thimotheum. et
potenti natura deus fecit aiam: vt ex eius

brutudine rediit in corp^o plenitudo san-
 tatis. i. y. g. i. incorruptibil. **T**ertio mo-
 dicat aliqd incorruptibile ex pre cause est
 cients. z hoc mo in statu innocencie fuisset
 ho incorruptibilis z immortalis. qz vt dicit
 Aug. in li. de qstionibz noui z veteri testi.
 De^o boiez fecit qd qdnu no peccaret imor-
 talitate vigeret: vt ipe sibi auctoz esset aut
 ad vita aut ad morte. Non em erat corp^o
 ei^o indissolubile: p aliquo immortalitate vt
 gorz in eo existente: sed inerat anie vis qd
 da supnaturalit diuinit^o data p qua pote-
 rat corp^o ab omi corruptioe pseruari: qdnu
 ipi deo subiecta mansissent. q ronabilis fa-
 ctu est: qz em ania ronalis excedit portu-
 one corpalis materie: coueniens fuit vt in
 principio ei virt^o daret: p qua corpus con-
 seruare posset sup natura corpalis marie
 rie Tho. vbi supra. vñ licz corp^o humanu
 esset dissolubile p natura: tñ de^o dedit ho-
 mini triplex remediū sicut triplicis pōr de-
 ficere corpus humanu. **P**rimo em pōr
 deficere p fame z ptra hoc erat primū rem-
 mediū qd dedit de^o picipiendo Ade: qz co-
 mederet de omi ligno paradisi pter quas
 de ligno scientie zc. **S**ecundo pōr deficere ex fene-
 ctate qz causat ex defectu seu debilitate vi-
 gestiu z actiu virtut^o: licz em p abū rei
 stauraret humidū deperditū p actione ca-
 lidi naturalis. inde ista restauratio nō fit
 fm equalentia: fm qd dicit pbs in primo
 de gñā. qz caro generata ex alimento im-
 purio: est quā prima: sicut vinū mixtū cū
 aqua zc. vide infra eo. ar. ij. smone. itij. p.
 itij. **A**d hoc qz p dicitā restauratio fieret
 fm equalentia: z psequis impediret fene-
 ctas. indigebat ho estu ligni vite. **U**nū dicit
 Aug. itij. de ciui. dei. c. xxvj. qz cibus ad-
 erat homini ne esuriret: potus ne sitiret: li-
 gnū vite ne illū senecta dissolueret. z hēti-
 am vult Tho. pre. j. q. xxvij. ar. itij. **T**er-
 tio pōr deficere corp^o humanu p infirmita-
 tate: z ptra hoc de^o dedit tertiu remediū.
 Na ante pētm erat vis quedā anie supna-
 turalit data diuinit^o: p qua vt dictū ē po-
 test corpus ab omi corruptioe pseruari
 qua dū deo subiecta mansisset. **C**hriū autē
 lignū vite pferret hoi immortalitate. **D**icit qz
 nō simplr: qz virt^o cuiuscūqz corpis est fū-
 nita. vñ nō poterat virt^o ligni vite ad hoc

se extendere vt daret corp^o durandi virtut^o
 tē rpe infinito: sed vsqz ad rēpus determi-
 natū q finito vel homo trāstat^o fuisset ad
 spūale vitā/vel indiguisset itez sumere d
 ligno vite: vt not. Tho. pre. j. q. xxvij. ar.
 itij. **S**extus effect^o iustitie originalis
 erat creaturaz dñatio. **U**nū Gen. j. fa. ho.
 ad ima. et si. no. et pōt pū. ma. z vo. ce. et
 be. vniuersiqz terre: omiqz reptili qd mo-
 uet in terra. qd intellige d creatura q non
 est ad imaginē dei. naz sup angelos hō nō
 habuisset dñum: sed de alijs creatur^o: sic
 sunt oia anialia vt dicit^o vbi sup. vt not.
 Tho. pre. j. q. xxvj. ar. j. z. ij. q. dicit vt ibi q
 eū late ponit. **U**nū ad pceptū Ade ania q
 lia sibi obedissent z qd mix: Cū etiā in vi-
 tis patrū legat idem de qbusdā patribz qd
 bus bestie qdam fere obediebāt: sicut cro-
 codyli: vñ: leones: draco nes: z alie huius
 modi. **E**t pmissis q habem^o qd erat iustit^o
 tia original^o z quos effect^o habebat: ex q
 psequet clare sequit^o qd sit pētm originale
 qd opponit iustitie originali puatiue. **E**t
 ideo theolog^o dñt: q pētm originale nihil
 aliud est qz carētia illi^o originalis iustitie
 cū debito habēdi eam. **P**riuatio autē sola
 hz potius rōnez pene qz culpe cū sit pot^o
 passio qz actio. **Q**uare q dicit esse culpaz
 Rñ. qz huic puatiōi adiuncta est volun-
 tas Ade: z psequet oim ab eo p rōnez sem-
 nalē descendentiū: qz oēs in eo peccauerūt
 vt ait Aplos. Rom. v. **I**deo q habuit rō-
 nem culpe ppter actū volūtatē adiunctū.
Quia aut null^o est culpabilis: si nō habet
 illud: qd nō tenet habere. **I**deo adiungit
 in diffinitōe cū debito habēdi eā. **H**oc
 aut qz hic sup dicit q puatio sola hz pot^o
 rōnem pene qz culpe: intellige formalr: qz
 materialit est pceptū. vt no. Tho. j.
 ij. q. lxxxij. ar. itij. **E**t declaro hoc q dicit^o
 q est carētia zc. **N**ā postqz Adā peccauit
 fuit soluta rectitudo illa: q erat ratio deo
 subiecta. **C**um aut esset causa aliaz subie-
 ctionū. s. vñ in inferioz. ad rōnez: z corpis
 ad aiam: z aialit ad hoiem: psequeter fuit
 subsecuta etiā illaz dissolutio. **E**t sic disso-
 luta hac armonia: incōtinenti vires infe-
 riozes rebellauerūt ptra rōnem: ita vt sen-
 tīret mor^o pceptū. **E**t pterea: erubū-
 erūt de nuditate: vt dicit^o est. s. pre. j. hui^o
 funonis: z sic corp^o rebellabit se ptra aiam

De peccato

z bestie homi. Pars ergo. qd sit peccm origi-
nale. Quomodo aut istud peccm traducatur
ad posteros: z quare: z vñ traducatur. dicit
dno pcedere. j. pmo pno sequenti Amen.

Peccatū originale a septem
causis traducit. Ser. vii.

Quali a facie

Colubri zc. Prosequendo scdm
articulu de pctō originali: seqt
videre de scda p̄sideratiōe: videlicet de tra-
ductione pcti originalis in posteros. Sal-
lutez vgo maria zc. ¶ Pro introduciōe
ergo z cōplemento materie querit: vnde:
z et quibz causis pctm originale traducatur
ad posteros: z p clarioze intellectu videat
q a nulla causa neq aliqua ratiōe possit z
debeat traduci. Nam primo nō imprimis
a deo in aiām create: qz deus nō pot esse
autor mali culpe: nec causa pcti: vt dicitur
est sup. ar. j. ser. iij. de causalitate pcti. Cū
em deus sit ipa bonitas: nō pot esse causa
mali: qz bona arbor non facit fructus ma-
los. Dat. vii. ¶ Secūdo videat q nec ab
Adā peccante possit traduci. Scriptū est
em. Fili⁹ non portabit iniquitatē patris:
nec pater portabit iniquitatē filij. Eze. xvij.
z p̄firmat ratio. Nam quidā fecit penite-
tiam: p quā recupavit gratiā dei: supra il-
lud Sap. x. Hui⁹ s. sapiētie illud q prius
formatus est a deo. pater orbis terraz cū
solus esset creat⁹ custodiuit z eduxit illuz
a delicto suo: sed penitentia Ade non pro-
fuit posteris: nec traducta fuit. Ergo mul-
to minus peccatū Ade debuit traduci: qz
potentio: est gratia qz culpa: vt pbat apo-
stolus Ro. v. ¶ Tertio: nec a primo pa-
rente generante: quia iam fuit mundatus
ab originali per baptisimū. Nemo aut dat
q nō hz. ¶ Quarto nec amore recipiente:
qz mater tantū p̄stat materiā. Vñ si Eva
tantū peccasset: nō haberem⁹ originale pec-
catū: fm illud Ro. v. Per vñū hoiez pctm
intrauit i mōm. Et nota Tho. j. q. iij. ar. v.
¶ Quinto nō ab actu m̄fōdiali. qd
ille act⁹ n̄ fiat cū debitz circūstantiis sine
pctō sit. imo cū merito: qz ē act⁹ religiois:
vel obedientie ad mandatum dei. Gen. ix.
Rescite z multiplicamini: licet dicat Bre.

Quod vix sine pctō fiat. xxxij. q. iij. vix cū
p̄pna. Sexto nō ab aiā nostra: quia a do-
nata est pura: z tanqz tabula munda: qz
ois creatura bona est. Et p̄reera de ratiōe
pcti est: q sit voluntariū. Vñ dicit Aug⁹.
q. j. c. j. Vñ adeo pctm voluntariū ma-
lum est: vt si non sit voluntariū: destinat
esse pctm: vt dicit sup. art. j. sermo. j. pte. j.
Septimo: nec videt posse traduci a carne
inquinare. Ratio: qz ois carnis inq̄natio
est corporalis. Nō em potest caro subiectū
esse peccati: sed solū aiā. Nullū aut corpe-
rale inq̄nat aiām: sic dicit saluator. Dat.
xv. Vñ pot semen corruptū vel defectiū
esse causa corruptiōis corp̄alis: sic lepro-
qz generat leprosus: z podagricus poda-
gricū. z etiā spūalis q tamē non sit culpa:
sicut fatū⁹ generat fatū: s. nō potest de-
fectus corp̄alis esse causa directe defect⁹
spūalis: qui sit culpa: p̄sertim in alio: cum
vt dicit idem rōne culpe est q sit voluntaria
z ipsa voluntas sit causa effect⁹ culpe. Luz
q fides catholica teneat: et est veritas: q
pctm originale traducatur. querit: vnde ba-
bear peccatū originale: q traducatur: L. iij.
ca q est notandū: qd a septē causis habet:
qd traducatur diuersis tamē respectibz.

Primo quidem a diabolo primo: dicitur
z suggestiue

Secūdo a muliere originali z incitatiue

Tertio ab Adā principalit z cōp̄ctiue.

Quarto a parentibz proximis instrumē-
talit̄: z causatiue

Quinto a carne n̄ra carnalit̄ z effectiue

Sexto a deo precipiente occasionalit̄
et permissiue

Septimo a deo puniente iusticialit̄ z
inordinatiue

¶ Primo q traducit hoc pctm a diabolo
z c. qz ipse decepit mulierem: sicut habetur
Gen. ij. Si em diabolus non fraudasset
mulierē: nō peccasset mulier: z cōsequēter
nec Adā zc. Propter hoc dicit Sapiēt
tie. ij. Inuidia diaboli mors introiuit i or-
bem terrarū. Vide sup. sermone primo in
tertio effectu. Nota cū dicit diabol⁹ Eue
Cur p̄cepit vt nō comederetis d omni lū-
gno paradisi zc. qz si Eva fuisset sapiēs z
obediens debuisset respōdere: vade male-
dicte: nō em debem⁹ q̄rere rationē p̄cepti
diuini: sed debemus simpliciter deo obedē